

Week tegen pesten 2024

23 t/m 27 september

KiVa-lesbrief: Denk ff na!

1. Samen kennismaken

2. Samen bewust

3. Samen positief

DENK FF NA!

ALS HET OM GEKLETS GAAT

Denk ff na! Als het om geklets gaat

Denk ff na! Als het om geklets gaat. Dat is dit jaar het thema van de Week Tegen Pesten. Of je op de basisschool zit of al op latere leeftijd bent, iedereen krijgt weleens te maken met roddelen. Roddelen kan onschuldig zijn en bijvoorbeeld helpen om je hart te luchten, maar het kan ook omslaan naar schadelijk gedrag waarbij een ander zich buitengesloten of gepest voelt. Het thema van dit jaar moedigt aan om stil te staan bij de impact van roddelen. Wat is je eigen rol en hoe ga je respectvol met elkaar om? Wat is jouw verantwoordelijkheid? Dat is precies waar we bij KiVa ook mee werken. We zetten in op positieve groepsvorming en de sociale vaardigheden, want: *Samen maken we er een fijne groep van!*

1. Samen kennismaken

Om samen een veilige sfeer en positieve groepsdynamiek te creëren, is het belangrijk dat de kinderen elkaar goed kennen. Neem hier ook echt de tijd voor. Benadruk de overeenkomsten tussen de kinderen en bouw warme relaties met ze op, dit helpt bij het voorkomen van pestgedrag. Door veel contact tussen kinderen in de klas te stimuleren, zorg je ervoor dat ze samen een groep zijn. Zo praat je niet over, maar mét elkaar. De insteek van de kennismaken is dan ook: 'Laat anderen niet over jezelf kletsen, maar vertel over jezelf!'

2. Samen bewust

Het is belangrijk om stil te staan bij de consequenties van roddelen. Is het onschuldig of kwets je hier iemand mee? In dit deel maak je kinderen bewust van de impact van roddelen en de snelheid waarmee ze vaak worden verspreid (en vergroot). Ook is er speciaal aandacht voor roddelen op social media. Hoe kunnen we online respectvol met elkaar omgaan?

3. Samen positief

Bij KiVa ligt de aandacht op de kracht van de groep, want samen bereik je meer dan iedereen voor zichzelf. Door in te zetten op een positieve groepsnorm waarin prosociaal gedrag wordt aangemoedigd, zullen kinderen ook sneller geneigd zijn om dit positieve gedrag te vertonen. Kunnen we roddelen dan ook ombuigen tot iets positiefs? Ja zeker! Met de activiteiten in dit deel ervaren kinderen hoe het is om positief over elkaar te praten en wat dat met je doet.

Ten slotte willen we je inspireren niet alleen één week, maar gedurende het hele jaar bezig te zijn met een fijne groep. Bijvoorbeeld door ff na te denken over hoe je met elkaar praat. Daar helpen de KiVa-gespreksregels in de klas bij:

RESPECT

ÉÉN TEGELIJK

PLUS-TAAL

IK-TAAL

Samen kennismaken

Werkvormen met een * zijn
ook geschikt voor groep 1 t/m 4

Tekst in het blauw is gericht aan het kind
Tekst in het zwart is gericht aan de leerkracht

Proppen maar!

Je mag zo drie feiten over jezelf opschrijven. Probeer feiten op te schrijven waarvan je denkt dat (bijna) niemand in de klas dit weet. Zorg wel dat het dingen zijn die anderen van je te weten mogen komen. We gaan er namelijk een spel mee doen. Denk aan dingen die je graag doet na schooltijd, het beroep van je ouders, het coolste van je kamer of iets dat je heel leuk vindt of goed kan. Zet je naam niet op het papier. Als je drie dingen hebt opgeschreven mag je een prop van je papier maken.

De kinderen gooien hun prop papier door het lokaal. Laat ze een prop in de buurt oppakken en nogmaals rondgooien. Nu weet niemand meer van wie welke prop is. Om de beurt pakken kinderen een prop papier op, lezen voor wat er op het papier staat en proberen te raden van wie de prop papier is. Weten ze het niet? Dan leggen ze de prop weer op de grond. Degenen van wie de prop het langst overblijven, zijn de winnaars!

Fake-news?

Tijdens deze activiteit mogen de kinderen twee nieuwtjes over zichzelf schrijven die de meeste kinderen uit hun klas nog niet over ze weten, maar wel met de klas willen delen. Daarnaast mogen ze iets over zichzelf schrijven wat niet waar is. Je kunt de kinderen een thema meegeven zoals de zomervakantie of je hobby's.

Geef de kinderen de volgende tip mee:

Kies bijzondere waarheden waarvan je klasgenoten mogelijk zullen denken dat het echt niet gebeurd kan zijn. Bedenk daarnaast fake-news dat nog wel geloofwaardig is, zoals 'ik heb ooit meegedaan aan een talentenjacht'. Daar trappen je klasgenoten misschien wel in, 'ik heb een krokodil onder mijn bed uit huis gejaagd' is alleen geloofwaardig als je in de jungle woont!

Ieder kind vertelt alle drie de nieuwtjes aan de klas. Het is de bedoeling dat de klas gaat raden welke van de drie niet waar is. Met andere woorden: welk bericht is fake-news?

Zoek de overeenkomsten*

Een van de tips van Week Tegen Pesten is om tijd te nemen om elkaar te leren kennen. Het blijkt effectief te zijn om begrip en empathie in de klas te bevorderen door gedeelde kenmerken te benadrukken in plaats van de verschillen. Met deze verbindende activiteit ontdekken kinderen welke overeenkomsten ze hebben met anderen in de klas.

De kinderen worden verdeeld in groepjes van drie of vier kinderen en krijgen drie minuten de tijd om zo veel mogelijk overeenkomsten te vinden. Met de voorbeelden die je geeft, beïnvloed je de richting waarin de kinderen zullen denken. Kies ze daarom bewust.*

Julie gaan de komende drie minuten proberen zoveel mogelijk overeenkomsten te vinden waar iedereen uit het groepje aan voldoet. De overeenkomsten gaan bijvoorbeeld over je hobby's, favoriete plekken, hoe je eruit ziet, dingen die je (mee)gemaakt hebt of plaatsen waar je naartoe bent geweest. Alles mag!

Na drie minuten worden de eigenschappen opgelezen en geteld. Het is mogelijk om hierna door te gaan. Voeg de groepjes samen tot 6-8 kinderen. Opnieuw krijgen ze drie minuten om overeenkomsten te vinden waar iedereen aan voldoet. De groepjes kunnen steeds samengevoegd worden, totdat je met de hele klas overeenkomsten probeert te vinden.

**Voor de onderbouw kun je de activiteit vereenvoudigen door gemakkelijke voorbeelden te noemen.*

Wat moet ik van jou weten?*

Benodigheden: papier

Een van de tips van de Week Tegen Pesten is een warme band creëren met de kinderen. Een warme band tussen leerkracht en leerling helpt bij het voorkomen van pestgedrag. Kinderen met een sterke band met hun meester of juf zijn vaak meer gemotiveerd om in te grijpen bij pesten en ondersteunen sneller de gepeste.

Tijdens deze activiteit krijgen de kinderen de kans iets over zichzelf te vertellen en daarbij dingen te delen waar ze enthousiast over zijn of zich betrokken bij voelen.

Jij krijgt als leerkracht zicht op de interesses/vaardigheden van deze kinderen. Dit helpt om te bedenken welke verantwoordelijkheden je aan de klas of bepaalde kinderen kan geven. Deel papier uit en laat de kinderen antwoord geven op onderstaande vragen. Vraag ze om de vragen serieus te beantwoorden, ze mogen er best even over nadenken.

- Wat vind jij belangrijk in de klas?
- Wat moet ik van je weten?
- Waar ben jij heel goed in?
- Wat vind je leuk om te doen?
- Wat zou je dit jaar willen leren?
- Waarbij zou jij wel willen helpen op school?
- Wat doet de juf/meester nog, dat je best zelf kan?
- Is er iets in onze klas of aan school dat je zou willen veranderen?

Samen bewust

Gekreukt papier

Benodigheden: Papier (+ eventueel een appel)

Met deze oefening leren de kinderen dat pesten blijvende gevolgen kan hebben die niet meer terug te nemen zijn. Geef alle kinderen een klein vel papier. Geef verschillende groepjes om de beurt een verschillende opdracht met het papier.

Jullie hebben allemaal een papier in je hand.

- Willen jullie het papier eens netjes dubbelvouwen?
- Willen jullie een hele scheve vouw maken in het papier?
- Willen jullie het papier op de grond leggen en erover heen lopen?
- Willen jullie eens een prop maken van het papier?
- Pak uit je etui een potlood. Kunnen jullie over het papier krassen voor me?

Jullie hebben nu allemaal iets gedaan waardoor het papier is veranderd. Nu wil ik graag dat jullie het papier weer veranderen naar hoe het was voordat ik je de opdracht gaf. Je mag daarbij alles gebruiken wat je wil (bijvoorbeeld een gum voor potloodstrepen, een dik boek voor het plat maken van papier), zolang het maar hetzelfde vel papier is dat je nu vast hebt.

De kinderen mogen een paar dingen uitproberen maar het zal ze natuurlijk in geen van de gevallen lukken. Dat is waar deze opdracht over gaat. Sommige dingen kun je nooit helemaal herstellen, dit geldt ook voor onaardig zijn tegen een ander.

Sommige dingen die je doet zijn nooit meer helemaal terug te draaien. Denk dus altijd goed na over de eventuele gevolgen van je acties voordat je ze doet! Ook als iemand anders je vertelt wat je moet doen.

Gelukkig zijn er ook veel manieren om een papier mooier te maken dan het is. Bijvoorbeeld door er een prachtig verhaal op te schrijven of een mooie tekening te maken.

Variatietip: een andere metafoor om de effecten van pesten duidelijk te maken is de gevallen appel: wanneer je een appel een aantal keren op de grond laat vallen, zal je daar aan de buitenkant niet veel van zien. Als je de appel even laat liggen en vervolgens opensnijdt zal je zien dat er donkere bruine plekken zijn ontstaan. De gevolgen van pesten zijn niet altijd meteen zichtbaar, dat wil niet zeggen dat de gevolgen er niet zijn. Iemand kan zich van binnen erg vervelend voelen zonder daar veel van te laten merken aan anderen.

Veilig en verantwoordelijk online

Tijdens deze activiteit zijn kinderen zich bewust van wat het effect is van (des)informatie.

Laat de afbeelding van de Eiffeltoren (bijlage 1) zien. **Wie herkent deze toren? Wisten jullie dat deze toren vorige week in brand stond?** Wacht de reacties van de kinderen af. Hebben ze in de gaten dat dit nepnieuws is en dat hier dus niet over de waarheid wordt gesproken?

Dit is soms ook het geval bij roddelen. Soms is de kern van het verhaal waar, maar wordt de rest erbij verzonnen. Andere roddels zijn helemaal gebaseerd op een leugen, daar is niks van waar. Maar hoe herken je nepnieuws?

- Wie dacht allemaal dat het nieuws over de Eiffeltoren waar was? Waarom?
- Wat voor impact had dit nieuws op de wereld denk je?
- Hoe weet je nog of informatie echt is?
- Wat voor effect heeft het op een ander wanneer je (nep)nieuws verspreidt?

Tip: bekijk het [jeugdjournaal](#) over het nepnieuws van de Eiffeltoren.

Bespreek met de kinderen hoe je veilig en verantwoordelijk online kunt zijn.

Als je online foto's en berichten plaatst, is het goed om drie dingen te onthouden:

- **Privacy:** denk goed na over wat je wel met anderen deelt. Voel geen druk om iets te delen dat je liever voor jezelf houdt.
- **Veiligheid:** neem geen onnodige risico's. Zo voorkom je dat je wordt opgelicht of gekwetst
- **Verantwoordelijkheid:** (re)post niets dat schadelijk is voor een ander of verdriet kan veroorzaken.

Maak tweetallen en geef ze de volgende opdracht: **Bedenk zoveel mogelijk afspraken hoe je veilig en verantwoordelijk online kunt zijn en schrijf die op.** Vervolgens bespreek je klassikaal de antwoorden die de kinderen hebben opgeschreven en schrijft deze op het bord.

Wat als je iets vervelends online meemaakt?

Het helpt om over vervelende gebeurtenissen te praten. Bijvoorbeeld met een vriend, een leerkracht, de vertrouwenspersoon of je ouders. Maar je kan het ook vertellen aan je huisdier, je knuffel of aan je dagboek. Als je het niet kunt vertellen in de groep, of aan een volwassene, dan kun je ook bellen met de kindertelefoon. Het telefoonnummer is 0800-0432. Als je het te spannend vindt om te bellen, kun je ook chatten met iemand van de kindertelefoon.

De drie zusjes

Laat de kinderen kennis maken met de drie zusjes en hun oma door middel van dit verhaal. Bespreek na afloop van het verhaal nog eens alle namen en hun betekenissen. Wat is de essentie van dit verhaal? Wat kunnen we hieruit leren?

Maak kennis met ANNA, LEA en BONnie. Ze zitten in groep 8 en vinden het erg leuk op school. ANNA, LEA en BONnie lopen op het schoolplein wanneer er een vriendinnetje aankomt gesneld.

“ANNA! Ik moet je iets vertellen over je vriendin die...”

“Ho eens even”, zegt ANNA. “Voordat je verder gaat. Is je verhaal wel ANNA-proof?”

“ANNA-proof?” Wat is dat? Zegt het meisje verbaasd. “Altijd Navragen, Nooit Aannemen,” zegt ANNA, “Weet je zeker dat wat je wilt vertellen waar is?” “Nee, ik hoorde iemand het vertellen en...”

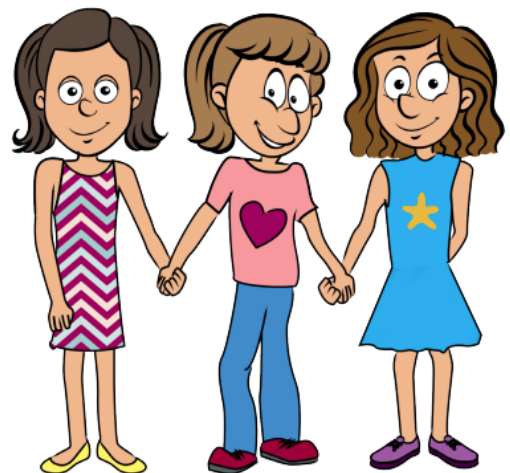
Nu mengt LEA zich in het gesprek: “Ah juist! Dan is het vast LEA-proof? Is het iets Leuks En Aardigs dat je wilt vertellen?” Aarzelend antwoordt het meisje: “Euh nee, dat niet. Integendeel...”

“Hmm”, zegt BONnie als laatste. “Is het dan op z’n minst BONnie-proof? Is het Belangrijk of Noodzakelijk om het te vertellen?”

“Nee, niet echt noodzakelijk”, antwoordde het meisje beteuterd. “Maar ik was heel benieuwd wat jullie ervan vinden.”

“Dan moet je bij onze OMA zijn,” antwoordden de zusjes in koor. “Onze OMA heeft altijd Oordelen, Meningen en Adviezen. Maar we hebben OMA alleen nodig bij verhalen die ANNA, LEA en BONnie proof zijn.”

De meiden glimlachen. Kom, laten we het over iets leuks hebben!

Jeugdjournaal: roddelen

Iedereen roddelt weleens. Soms over iets kleins, soms over iets groots. Soms roddel je om je hart te luchten, maar soms roddelen mensen ook om iemand voor schut te zetten. Waarom doen we dat eigenlijk? Bekijk met de kinderen de aflevering van Jeugdjournaal over roddelen en ga daarna met elkaar in gesprek.

[Bekijk hier](#) de aflevering

- Er worden vaak roddels over bekende mensen verspreid, wat vind je daarvan?
- Wie van jullie volgt bekende mensen op social media? Waarom volg je die?
- Paparazzi zijn mensen die betaald krijgen om bekende mensen op de foto te zetten, wat vind je daar van?
- Roddels zijn vaak negatief, waarom is dat denk je?
- Kan roddelen ook positief uitpakken? Hoe dan?
- Is er weleens online over jou geroddeld? Wat deed dat met je? Heb je het kunnen oplossen?

Brugklas: inloggegevens

Deze werkvorm is vooral geschikt voor kinderen uit groep 7 en 8.

Roddelen vindt niet altijd alleen fysiek plaats maar kan ook online plaatsvinden. Er wordt iets over iemand gezegd en dat verhaal verspreidt zich als een lopend vuurtje op social media. Dit kan zich uiten in een verhaal, maar bijvoorbeeld ook in een foto of een filmpje. Bespreek met de kinderen de impact van online roddelen. [Wat doet dat met iemand? Heeft iemand weleens zoiets voorbij zien komen? Wat zou je kunnen doen als je een online roddel tegenkomt?](#)

Om te beseffen wat voor impact online roddelen heeft, kun je met de klas naar onderstaande aflevering van Brugklas kijken. In deze aflevering gaat het over de app Klikker waar verhalen, filmpjes en foto's van anderen worden opgezet. Iedereen kan dit zien waardoor er veel over wordt gesproken. Doordat de eigenaar van de app de inloggegevens heeft gedeeld, kunnen anderen iets plaatsen op de app en wordt de app niet meer gebruikt zoals bedoeld was.

[Bekijk hier](#) de aflevering (10 min).

- Wat vind je van de app 'klikker' waar roddels over anderen gedeeld worden?
- Wat vind je van de keuzes en het gedrag van Ebru?
- En dat van Jaimy? Snap je waarom ze de inloggegevens wilde delen?
 - Was dat slim of niet? Waarom?
- Wat zou jij kunnen doen als je merkt dat het roddelen te ver gaat?
- Ken je voorbeelden waarin sociale media ervoor heeft gezorgd dat mensen zich buitengesloten voelen?
- Ken je voorbeelden waarin sociale media ervoor heeft gezorgd dat mensen zich meer verbonden met elkaar voelen?

Benadruk nogmaals wat voor impact online roddelen op iemands leven heeft. Wanneer jij een filmpje doorgestuurd krijgt, kun je die het beste direct verwijderen en niet doorsturen!

Samen positief

Positief roddelen

Bespreek met de kinderen dat roddelen vaak wordt gezien als iets negatiefs. [Wat kan het effect zijn van roddelen? Kan roddelen ook iets positiefs hebben? Wanneer dan?](#)

Maak groepjes van drie. [Jullie gaan zo in tweetallen positief roddelen over de derde klasgenoot.](#) Het roddelen kan gaan over eigenschappen, talenten en sterke kanten van het kind, een situatie waarin hun klasgenoot iets knaps heeft gedaan of welke positieve bijdrage het kind levert aan de groep. Het mogen ook kleine dingen zijn, zolang het maar positieve roddels zijn!

1. Het eerste kind begint met een positieve roddel. Bijvoorbeeld: "Zij is heel vaak positief."
2. De ander vervolgt met een roddel maar begint altijd met: "Ja, en..."
3. Elke volgende roddel start met: "Ja, en..."

[Wanneer er positief over jou wordt geroddeld, probeer je zoveel mogelijk van de positieve roddels te onthouden. Het is belangrijk dat wat er wordt gezegd ook echt wordt gemeend, het is geen toneelstuk.](#)

Na enkele minuten wisselen de kinderen van rol. Wissel twee keer zodat er over iedereen positief is geroddeld.

Eindig klassikaal (in een kring). Iedereen mag twee dingen vertellen die tijdens het positieve roddelen ter sprake zijn gekomen. Dit zijn dus positieve dingen die de ander over je heeft gezegd. Sluit af met een positieve boodschap: *"Woorden zijn krachtig. Je kunt elke dag proberen de woorden te gebruiken die jou of een ander een goed gevoel geven. Hoe vaker je dat probeert, hoe meer het vanzelf gaat en hoe beter het voelt!"*

De fluisterende roddel ronde

In dit fluisterspel ervaren de kinderen het effect van roddelen en hoe een verhaal al snel wordt opgeblazen.

Sommige kinderen herkennen het waarschijnlijk wel. Je ziet anderen iets bij elkaar in het oor fluisteren en ze beginnen te lachen. **Wat doet dat met je? Wat voor gevoel geeft jou dat? Wanneer je andere kinderen ziet roddelen, kun je een naar gevoel in je buik krijgen. Sommigen voelen zich buitengesloten omdat ze niet mogen mee lachen, anderen krijgen het gevoel dat het over hem/haar gaat. Een roddel kan klein beginnen, maar wanneer meerdere kinderen er iets over hebben gehoord, verandert het verhaal telkens een klein beetje en wordt het verhaal al gauw groter gemaakt dan dat het daadwerkelijk is.**

Vertel de kinderen dat je zo een gebeurtenis in iemands oor gaat fluisteren, bijvoorbeeld; 'Ik ging gister naar de supermarkt en kocht twee appels', of 'mijn fiets is gisteren kapot gegaan'. Het mag een algemene zin zijn.

De bedoeling van deze activiteit is dat ieder kind er een klein schepje bovenop mag doen of iets kleins mag aanpassen. Kinderen mogen hier creatief zijn. Geef aan dat het verhaal wel realistisch moet blijven, er alleen kleine aanpassingen gedaan mogen worden en dat er geen vieze of onsmakvolle dingen worden toegevoegd aan het verhaal.

Als iedereen is geweest wordt er bekendgemaakt wat het oorspronkelijke verhaal was dat jij bedacht en met welk verhaal is geëindigd. Hoe erg is het verhaal opgeblazen?

High five *

Tijdens deze oefening ervaren de kinderen dat het fijn is om iets aardigs over elkaar te zeggen. Een van de kinderen mag in het midden staan, de rest gaat er in een kring omheen staan. **Wie kan iets aardigs/een compliment over het kind in het midden zeggen? Je mag dan naar het kind in het midden lopen, een compliment geven en vervolgens afsluiten met een high five!** Hoeveel complimenten kan een kind krijgen? Hoe voelt het om een compliment te geven? En te ontvangen? Wissel een aantal keren van beurt.

Roddel spiekbriefjes*

Benodigheden: Vouwblaadjes

Spiekbriefjes maken? Dat is meestal niet de bedoeling, maar tijdens deze activiteit juist wel! Alle kinderen in de klas krijgen een briefje met een naam van een ander erop. **We gaan positief roddelen.** Je gaat zo een ervaring/herinnering schrijven van degene die op jouw briefje staat. Deze herinnering of ervaring moet positief zijn, een compliment. Om een sterk compliment te schrijven kun je de afbeelding uit bijlage 2 met de kinderen bespreken. Als je het compliment hebt opgeschreven, vouw je het blaadje twee keer dubbel. Vervolgens mogen jullie de blaadjes doorschuiven naar je volgende klasgenoot. Zo krijg je steeds een vouwblaadje met een compliment van een ander te zien.

Bespreek de oefening na. Ben je je eigen compliment tegengekomen? Hoe voelde het om die te lezen? Heb je ook een compliment van een ander gelezen dat je nog niet wist of waarover je positief bent verrast?

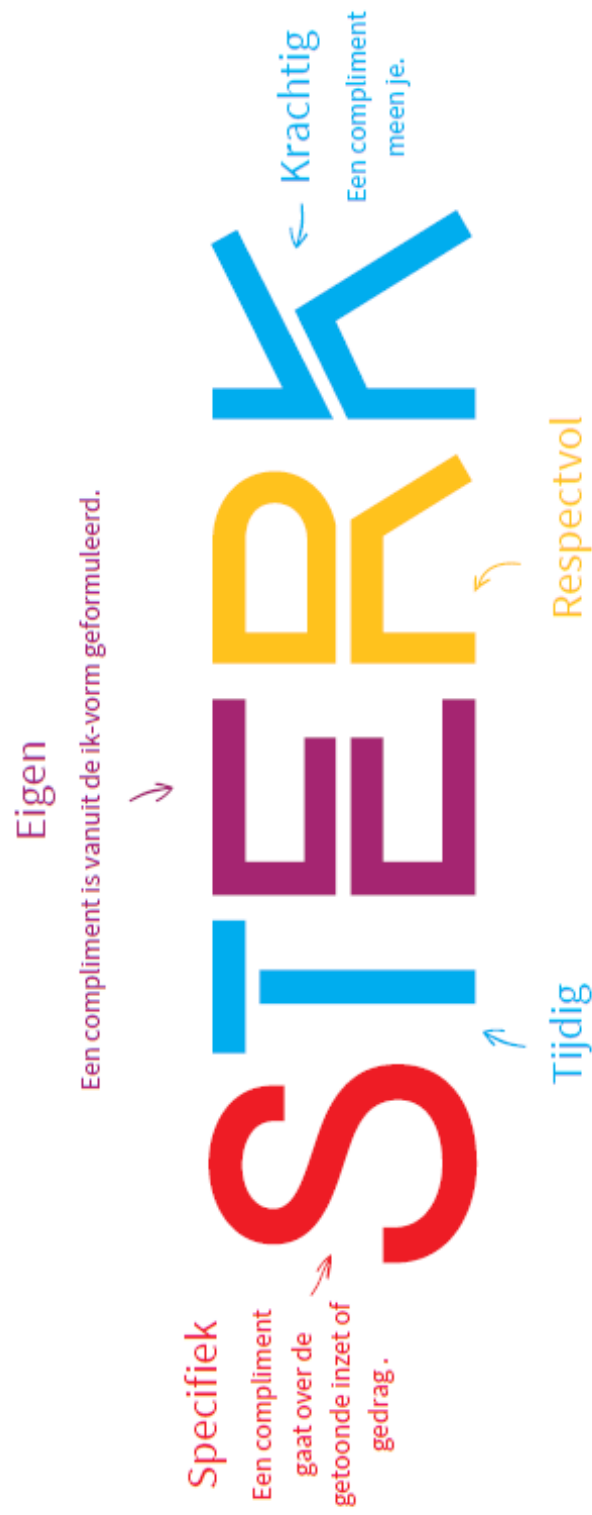
Variatietip onderbouw: In dit fluisterspel wordt vooraf een compliment over een kind bedacht. Deze zin kan de leerkracht bedenken, maar dit kun je ook door een van de andere kinderen laten bedenken. De kinderen staan in een rij of kring. Het eerste kind in de rij fluistert de zin in het oor van zijn klasgenootje. Vervolgens wordt de zin telkens door gefluisterd. Als elk kind de zin doorfluistert, zal de zin wellicht veranderen. Als iedereen is geweest wordt er bekendgemaakt wat het oorspronkelijke compliment was en met welk compliment is geëindigd. Is het nog steeds hetzelfde compliment? Hoe voelde het om een compliment over jezelf te horen? Herhaal deze activiteit een aantal keer deze week zodat iedereen aan de beurt komt.

Bijlage 1: de eiffeltoren in brand

Bron: NOS jeugdjournaal (<https://jeugdjournaal.nl/artikel/2505898-nee-de-eiffeltoren-staat-niet-in-brand>)

Bijlage 2: een STERK compliment

Een compliment geef je zo snel mogelijk! Een compliment is positief en vriendelijk.